

TÜRKİYE’NİN TOPLUMSAL YAPISI

Dersin Kodu: SOSY2170 **Yarıyıl:** 3 (2019-2020 Güz) **Tür:** Zorunlu **Kredi:** 3 **AKTS:** 6

Dersi Veren Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Akyurt (mehmetali.akyurt@istanbul.edu.tr)

Ders Yer ve Zamanı: 3D15-3D16 (367), Salı, 15:30-17:40

Görüşme Yer ve Saati: 2A8 (207), Perşembe, 14:00-15:00

Kitap Değerlendirmesi Teslim Tarihi: 19 Kasım 2019, Salı

Dersin Amacı: Bu dersin amacı, Türk toplumunun yapısını teorik, tarihsel ve siyasi, iktisadi, dinî gibi çeşitli açılardan ele alarak bu alanlardaki mevcut literatürü tanıtmak ve eleştirel bir analize tabi tutmaktır.

Dersin İçeriği: Derste Türk toplumunun yapısı sosyolojinin alanına giren çeşitli açılardan ele alınacaktır. Öncelikle toplumsal yapı kuramları tanıtılacak, kısaca Türk toplumunun tarihsel boyutu incelenecektir. Daha sonra Türk toplumunun siyaset, iktisat, din, etnisite ve mekansal dağılım (köy, kasaba ve kent tecrübeleri) gibi açılardan tanınmasına yönelik okuma ve tartışmalar yapılacaktır. Son olarak demografik dağılım ve göç, istatistik veriler, isim koyma davranışları, günlük hayat taktikleri, kadın-erkek ilişki ve rolleri, memleket ilişkileri, trafik, spor, hukuk, dizi tercihleri gibi çeşitli kültürel alanlardan hareketle Türk toplum yapısının nasıl tanınabileceğine dair karşılaştırmalı analizlere yer verilecektir.

Dersin İşleniş Yöntemi: Konferans ve tartışma. Ders iki blok halinde, on dakikalık bir teneffüs verilerek yapılacaktır. Dersin ilk saatinde Powerpoint sunumu yapılacak, bu saat konferans şeklinde işlenecektir. Aradan sonraki ikinci saat okumaların yanı sıra kitap değerlendirmelerinin tartışılmasına ayrılacaktır.

Dersin Değerlendirme Yöntemi:

Derse Devam: % 5 (Her ders 10 puan değerinde, 10 derse gelen 100 yani tam puan almış olacak.) (Finale girmek için %50, en az 6 derse girme zorunluluğu var.)

Kısa Sınavlar (Quizler): % 10 (Dönem boyunca habersiz olarak 2 ila 4 tane yapılacak.)

Ödev (Kitap Değerlendirmesi): %10

Bu derste öğrenciler bireysel olarak, Türk toplum yapısına ilişkin literatür havuzundan seçtikleri birer kitapla ilgili değerlendirme yazacaktır. 1 Ekim 2019 Salı gününe kadar kendi seçimlerini yapmayan öğrencilere tesadüfi olarak birer kitap tayin edilecektir. Sayfa sınırı, standart kenar boşluğu 12 punto 1,5 aralık 5 sayfadır. Sınır 5 sayfa x 300 kelime, 1500 kelime olarak da hesaplanabilir. Kitap değerlendirmeleri en geç vize haftasından sonraki ikinci ders gününde (19 Kasım 2019, Salı) teslim edilmelidir. Kitap değerlendirmesi hazırlanırken *Addicta* dergisinin “Kitap Değerlendirmesi İçin Notlar”ından yararlanılabilir. Gecikme halinde her gün için 100 üzerinden 4 puan kırılacaktır. Fakat gecikmeden kaynaklanan azami puan kesintisi ödev puanının yarısı ile sınırlıdır. Dolayısıyla ödeviniz en kötü ihtimalle yarısı (100 yerine 50) üzerinden değerlendirilecektir. Ödev kapak sayfasız, arkalı önlü çıktı alınarak, şeffaf dosya içinde teslim edilecektir. İlk sayfaya adınızla numaranızı yazmayı ve sayfalara numara vermeyi unutmayın 😊

Ara Sınav (Vize): % 25 (Vizeye kadar olan kısımdan sorumlu olunacaktır.)

Final: % 50 (Vizeden finale kadar olan kısımdan sorumlu olunacaktır.) (Finale girmek için %50 devam yani en az 6 derse girme zorunluluğu vardır.)

Haftalık Konu Başlıkları ve Okumalar:

1. Hafta (17 Eylül 2019): Dersin, haftalık konu ve okumaların tanıtılması

2. Hafta (24 Eylül 2019): Teorik Çerçeve

Kalaycıoğlu, S. (2016). "Toplumsal Yapı: Toplumsal Kurumlar, Gruplar ve Toplumsal Değişme". M. Zencirkıran (Ed.), *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı içinde* (s. 3-18) (5. baskı). Dora Yayinlari [16 sayfa]

Erkilet, A. (2007). Toplumsal Yapı ve Değişme Kuramları (1. baskı). Hece Yayinlari içinde "Ralf Dahrendorf'un Toplum ve Kültüre Yaklaşımı" (s. 150-172) [23 sayfa]

3. Hafta (1 Ekim 2019): Türkiye’de Toplumsal Yapı Araştırmalarına Giriş

(Bu tarih aynı zamanda değerlendirilecek kitapların seçilebileceği son tarihtir.)

Başak, S. (2016). Türkiye’de Sosyolojide Yapı Araştırmaları. İçinde L. Sunar (Ed.), *Türkiye’de Toplumsal Değişim* (3. baskı, ss. 37–66). Ankara: Nobel. [30 sayfa]

4. Hafta (8 Ekim 2019): Tarihsel Açıdan Türk Toplumunu I: Osmanlı Toplum Yapısı

Öz, M. (2007). Osmanlılar—F) Sosyal Hayat 1. Osmanlı Toplumunu. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 33, ss. 532-538). [7 sayfa]

Sezer, B. (1978). "Türk Toplum Tarihi Üzerine Tartışmalar: 1- Feodalizm". *Toplum ve Bilim*,4 (Kış 1977), 46–62 [17 sayfa]

5. Hafta (15 Ekim 2019): Tarihsel Açıdan Türk Toplumunu II: Türk Modernleşmesi

Gökalp, Z. (2010). Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak (2. baskı). Akçağ Yayinlari içinde, "Üç Akım", "Dil", "Gelenek ve Kural", "Kültür Topluluğu Medeniyet Topluluğu" (s. 11-34) [24 sayfa]

Said Halim Paşa. (2017). Buhranlarımız ve Son Eserleri (13. baskı). İstanbul: İz Yayıncılık içinde "Meşrutiyet" bölümünden seçme, "Meşrutiyet Anayasası Sosyal Yapımıza Uygun Değildir" (s. 14-30) [17 sayfa]

6. Hafta (22 Ekim 2019): Tarihsel Açıdan Türk Toplumunu III: Siyasette Merkez-Çevre İlişkileri

Mardin, Ş. (2016). Türkiye’de Toplum ve Siyaset Makaleler 1 (22. baskı). İletişim Yayinlari. İçinde "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri" (s. 30-66) [37 sayfa]

7. Hafta (29 Ekim 2019): RESMİ TATİL

8. Hafta (2-10 Kasım 2019): ARA SINAV (VİZE) HAFTASI

9. Hafta (12 Kasım 2019): Siyaset Açısından Çağdaş Türk Toplumunu

Açıkel, F. (2009). "Türkiye’de Parlamento ve Siyasal Seçkinler". İçinde *TBMM Milletvekili Veritabanı Oluşturulması ve Siyasal Seçkin/Milletvekilleri Profili Çalışması* (ss. 86-121). Ankara Üniversitesi. [38 sayfa]

10. Hafta (19 Kasım 2019): İktisat Açısından Çağdaş Türk Toplumunu

(Bu tarih aynı zamanda kitap değerlendirmelerinin teslim tarihidir.)

Buğra, A. (2015). *Devlet ve İşadamları*. (F. Adaman, Çev.) (9. baskı). İletişim Yayinlari içinde "Türk İşadamlarının Toplumsal Kökenleri" (83-104) [22 sayfa]

11. Hafta (26 Kasım 2019): Din Açısından Çağdaş Türk Toplumunu

Akşit, B., Şentürk, R., Küçükkural, Ö., & Cengiz, K. (2012). *Türkiye’de Dindarlık Sosyal Gerilimler Ekseninde İnanç ve Yaşam Biçimleri* (1. baskı). İletişim Yayinlari içinde "Denizli" (s. 156-202) [47 sayfa]

12. Hafta (3 Aralık 2019): Kırdan Kente: Köy-Kasaba Monografileri

Şevki, M. A. (1968). Osmanlı tarihinin sosyal bilimle açıklanması ve öteki makaleleri. (M. Sencer, Ed.). İstanbul: Elif içinde "Ülkeyi Tanıma Yolu: Monografik İncelemelere Doğru" [1931] (s. 137-151) [14 sayfa]

Kıray, M. B. (2000). Ereğli / Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası (3. baskı). Bağlam Yayıncılık içinde "Giriş: Problem" (s. 11-18) ve "Özet ve Sonuçlar" (s. 213-219) [15 s.]

13. Hafta (10 Aralık 2019): Göç, Kentleşme, Demografi

Erder, S. (2013). İstanbul'a Bir Kent Kondu: Ümraniye (5. baskı). İletişim Yayınları içinde "Göçün Canlandığı İlişkiler: Köken" (s. 225-252) [28 sayfa]

14. Hafta (17 Aralık 2017): Kültürel Boyutlarıyla Çağdaş Türk Toplumu

Akarçay, E., & Suğur, N. (2015). Dışarıda Yemek: Eskişehir'de Yeni Orta Sınıfın Fast-Food Yeme-içme Örüntüleri. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 1–29. [29 sayfa]

Kitap Değerlendirme Havuzu

İktisat Sosyolojisi - Meslekler Sosyolojisi

Buğra, A. (2015). *Devlet ve İşadamları*. (F. Adaman, Çev.) (9. baskı). İletişim Yayınları.

Keyder, Ç. (2015). Türkiye'de Devlet ve Sınıflar (20. baskı). İletişim Yayınları.

Genç, M. (2017). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi* (14. baskı). Ötüken.

Boratav, K. (2004). İstanbul ve Anadolu'dan Sınıf Profilleri. İmge Kitabevi Yayınları.

Göle, N. (2016). Mühendisler Ve İdeoloji. (K. Şahin, Ed.) (6. baskı). Metis Yayınları.

Yıldırım, K. (2013). *Osmanlı'da İşçiler (1870-1922) Çalışma Hayatı, Örgütler, Grevler*. İletişim Yayınları.

Birelma, A. (2014). *Ekmek ve Haysiyet Mücadelesi Günümüz Türkiye'sinde Üç İşçi Hareketinin Etnografisi*. İletişim Yayınları.

Özmen, Z. (2017). Beyaz Yakalı Yaşam Tarzları. Phoenix Yayınevi.

Özsan, G. (2019). *Cinsiyet, Dükkan ve Semt – Moda'nın Esnaf Kadınları*. Libra.

Coşkun, İ., Başer, A. E., & İstanbul Ticaret Odası. (2010). *İstanbul halkının dilencilik olgusuna bakış açısı*. İstanbul: İTO.

Şatıroğlu, A., & Okan, O. (2011). *Çarşı—Esnaf: Kapalıçarşı*. İstanbul: İTO.

Din Sosyolojisi

Şentürk, R., Akşit, B., Küçükkural, Ö., & Cengiz, K. (2012). *Türkiye'de Dindarlık Sosyal Gerilimler Ekseninde İnanç ve Yaşam Biçimleri* (1. baskı). İletişim Yayınları.

Mardin, Ş. (2014). Din ve İdeoloji (22. baskı). İletişim Yayınları.

Çakır, R. (2017). *Ayet ve Slogan: Türkiye'de İslami Oluşumlar* (12. baskı). Metis.

Yılmaz, N. (2005). *Kentin Alevileri*. Kitabevi.

Göç Sosyolojisi (Dış Göç)

Abadan Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa* (3. baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Koyuncu, A. (2015). *Kentin Yeni Misafirleri Suriyeliler*. Çizgi Kitabevi.

Erdoğan, M. M. (2018). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum* (2. bs). İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Tekin, F. (2014). *Sınırın Sosyolojisi: Ulus, Devlet ve Sınır İnsanları*. Açılım Kitap.

Kır Sosyolojisi – Köy Monografileri

Boran, B. (1945). Toplumsal Yapı Araştırmaları: İki Köy Çeşidinin Mukayesesi (1. baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Berkes, N. (1945). Bazı Ankara Köyleri Üzerinde Bir Araştırma. Ankara: AÜDTCF.

Özensel, E. (2015). Türkiye'de Kırsal Yapıların Dönüşümü: Kır Sosyolojisi (1st ed.). Çizgi Kitabevi.

Keyder, Ç., & Yenil, Z. (2015). Bildiğimiz Tarımın Sonu: Küresel İktidar ve Köylülük (3. bs). İletişim Yayınları.

Yalçın-Heckmann, L. (2016). *Kürtlerde Aşiret ve Akrabalık İlişkileri* (4. bs). İletişim.

Kent Sosyolojisi – Kentleşme – Kentsel Mekan

- Kıray, M. B. (2000). Ereğli / Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası (3. baskı). Bağlam.
- Kıray, M. B. (y.y.). Örgütlemeyen Kent: İzmir (2. baskı). Bağlam Yayıncılık.
- Karpat, K. H. (2004). Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm. (A. Sönmez, Çev.) (1. baskı). İmge Kitabevi Yayınları
- Erder, S. (2013). İstanbul’a Bir Kent Kondu: Ümraniye (5. baskı). İletişim Yayınları
- Işık, O., & Pınarcıoğlu, M. M. (2015). Nöbetleşe Yoksulluk: Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları / Sultanbeyli Örneği (10. baskı). İletişim Yayınları.
- Keyman, E. F., & Lorasdağı, B. K. (2010). Kentler: Anadolu’nun Dönüşümü, Türkiye’nin Geleceği. Doğan Kitap.
- Behar, C. (2014). *Bir Mahallenin Doğumu ve Ölümü (1494-2008) Osmanlı İstanbul’unda Kasap İlyas Mahallesi*. Yapı Kredi Yayınları.
- Duben, A., & Behar, C. (2014). İstanbul Haneleri: Evlilik, Aile ve Doğurganlık 1880-1940 (N. Mert, Çev.). Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Yılgür, E. (2012). *Nişantaşı Teneke Mahallesi Teneke Mahalle Yoksulluğundan Orta Sınıf Yerleşimine*. İletişim Yayınları.
- Yılmaz, N., & Bulut, Y. (2009). *Kent Yoksulluğu ve Gecekondu*. Beta Basım Yayım.
- Şen, B., Arlı, A., & Şen, A. A. (2016). *Yoksulluğu Bölüşmek Süleymaniye Bekar Odası Göçmenleri*. Küre Yayınları.
- Gül, M. (2018). *Modern İstanbul’un Doğuşu Bir Şehrin Dönüşümü ve Modernizasyon* (3. bs; F. B. Helvacıoğlu, Çev.). Sel Yayıncılık.
- Akbıyık, M. (2019). *Markalı Konutlarda Yaşamak: Gündelik Hayat ve Reklamlar*. Nobel Bilimsel.
- Alver, K. (2010). *Siteril Hayatlar* (2. bs). Hece Yayınları.
- Kültürel Boyutlar**
- Akarçay, E. (2016). Beslencenin Sosyolojisi (1. baskı). Phoenix Yayınevi.
- Özarslan, O. (2016). Hovarda Alemi Taşrada Eğlence ve Erkeklik (1. baskı). İletişim.
- Lüküslü, D. (2015). Türkiye’de Gençlik Miti 1980 Sonrası Türkiye Gençliği (4. baskı). İletişim Yayınları.
- Yaman, Ö. M. (2016). Apaçi Gençlik: Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri: İstanbul’da “Apaçi” Altkültür Grupları Üzerine Nitel Bir Araştırma (1. baskı). Bir.
- Ergun, D. (2004). *Türk Bireyi Kuramına Giriş* (2. baskı). İmge Kitabevi Yayınları.
- Önderman, M. (2007). *Türkiye’de Paranoid Ethos*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ünsal, A. (2013). *Anadolu’da Kan Davası*. (N. Öktem & E. Öktem, Çev.) (4. baskı). YKY.
- Turhan, M. (2010). *Kültür Değişimleri Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik* (6. baskı). Çamlıca Yayınları.
- Kandiyoti, D., & Saktanber, A. (Ed.). (2017). *Kültür Fragmanları Türkiye’de Gündelik Hayat* (4. baskı). Metis Yayınları.
- Ahıska, M., & Yenil, Z. (2006). *Aradığınız Kişiyi Şu An Ulaşılamıyor* (1. baskı). Osmanli Bankasi Arşiv ve Araştırma Merkezi.
- Bali, R. N. (2015). *Tarz-ı Hayat’tan Life Style’a Yeni Seçkinler, Yeni Mekanlar, Yeni Yaşamlar* (11. baskı). İletişim Yayınları.
- Gürbilek, N. (2016). *Vitrinde Yaşamak: 1980’lerin Kültürel İklimi* (8. baskı). Metis.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1981). *Çocuğun değeri: Türkiye’de değerler ve doğurganlık*. İstanbul: Gözlem.